

Spanien

Det fastslås i artikel 117 i den spanske forfatning af 1978, at princippet om retslig enhed er grundlaget for domstolenes opbygning og virke. Dette princip danner grundlaget for opbygningen af domstolssystemet i Spanien, der omfatter ét enkelt retsområde, der administreres af en fælles dommerstand, som beklæder de almindelige domstole. Der findes flere domstole med en enkelt dommer (*juzgados*, første instans) og domstole med flere dommere (*tribunales*, appel), hvor arbejdet fordeles efter kriterier om kompetencefordeling: sagens genstand, kravets værdi, den berørte person, funktion eller område, eftersom princippet om retslig enhed ikke er til hinder for, at der findes forskellige domstole med forskellige kompetencer.

Det fastslås i den spanske forfatning af 1978, at Spanien er en social, demokratisk stat underlagt retsstatsprincippet, og forfatningen angiver frihed, retfærdighed, lighed og politisk pluralisme som værende de grundlæggende værdier i retssystemet. Forfatningens afsnit VI vedrører retsvæsenet, og i artikel 117 heri fastslås det, at princippet om retslig enhed er grundlaget for domstolenes opbygning og virke.

Disse principper ligger til grund for organiseringen af de spanske retter med en enkelt dommer (*juzgados*, første instans) og domstole med et dommerkollegium (*tribunales*, appel), og de kommer konkret til udtryk i, at der findes en fælles dommerstand, der udgør den dømmende magt, og som er uafhængig, uafsættelig og ansvarlig, og som kun er underlagt forfatningen og retsstatsprincippet.

Udøvelsen af den dømmende magt – beføjelsen til at dømme og lade domme fuldbyrde – hører udelukkende under retter med en enkelt dommer (*juzgados*, første instans) og domstole med dommerkollegier (*tribunales*, appel) efter de nærmere bestemmelser i love og internationale traktater.

Almindelige domstole – indledning

Der findes et stort antal retter med en enkelt dommer (*juzgados*, første instans) og domstole med dommerkollegier (*tribunales*, appel), hvor arbejdet fordeles efter kriterier om kompetencefordeling, som er fastsat i lovgivningen: sagens genstand, kravets værdi, den berørte person, funktion eller område, eftersom princippet om retslig enhed ikke er til hinder for, at der findes forskellige domstole med forskellige kompetencer. Domstole og retter udøver udelukkende deres kompetence på de områder, som de er tildelt ifølge lovgivningen.

Den organiske lov om retsvæsenet definerer i overensstemmelse med artikel 122 i den spanske forfatning af 1978 oprettelsen, funktionen og organiseringen af retter og domstole.

Der skelnes mellem tre grundprincipper:

det territoriale aspekt

at retten sættes med en enkelt dommer eller et dommerkollegium

kompetenceaspektet.

Det territoriale aspekt

Ifølge begrundelsen til den organiske lov nr. 6/1985 af 1. juli om retsvæsenet er staten på det **territoriale plan** opdelt i kommuner, distrikter, provinser og selvstyrende områder for så vidt angår det retlige område,

hvor følgende retter og domstole udøver den dømmende magt: fredsdommere, domstole i første instans og forundersøgelsesdomstole, handelsretter, domstole i sager om vold mod kvinder, domstole i straffesager, forvaltningsdomstole, voldgiftsmænd, retter i sager vedrørende strafsoning og retter i sager om mindreårige samt regionale domstole (*Audiencias Provinciales*) (regional appelinstans), øverste regionale domstole, domstolen i visse straffe-, forvaltnings- og arbejdsretlige sager (*Audiencia Nacional*) (national kompetence) og den øverste domstol (*Tribunal Supremo*).

Domstolen i visse straffe-, forvaltnings- og arbejdsretlige sager, den øverste domstol, de centrale forundersøgelsesdomstole og de centrale forvaltningsdomstole har kompetence på hele Spaniens område.

Princippet om, at retten sættes med en enkelt dommer eller et dommerkollegium

Alle retter sættes med en enkelt dommer med undtagelse af den øverste domstol, domstolen i visse straffe-, forvaltnings- og arbejdsretlige sager, de øverste regionale domstole og de regionale domstole.

Den øverste domstol, som sættes i Madrid, er den øverste retsinstans i alle sager med undtagelse af forfatningsmæssige sager. Den består af en retspræsident, afdelingsformænd og dommere ifølge loven for de enkelte afdelinger og underafdelinger.

Højesteret består af følgende afdelinger:

første afdeling: den civilretlige afdeling

anden afdeling: den strafferetlige afdeling

tredje afdeling: den forvaltningsretlige afdeling

fjerde afdeling den arbejdsretlige afdeling

femte afdeling: afdelingen for militære sager, der er omfattet af særlovgivning og desuden af den organiske lov om retsvæsenet samt det fælles procesreglement for den øverste domstols afdelinger.

Audiencia Nacional med sæde i Madrid er kompetent på hele Spaniens område. Den består af en retspræsident, afdelingsformænd og dommere ifølge loven for de enkelte afdelinger og underafdelinger (appel, strafferet, forvaltningsret og arbejdsret).

Hver af de selvstyrende regioner har en **øverste regional domstol**, der befinder sig øverst i domstolshierarkiet i disse regioner med forbehold for den øverste domstols kompetence. Den øverste regionale domstol har navn efter den selvstyrende region, hvor den befinder sig, og har kompetence på hele regionens område.

Den har tre afdelinger: civilretlig, strafferetlig, forvaltningsretlig og arbejdsretlig.

Den består af en retspræsident – som ligeledes leder den civilretlige og den strafferetlige afdeling – afdelingsformænd og dommere ifølge lovgivningen for hver af afdelingerne og i givet fald underafdelinger under disse.

Audiencias provinciales har sæde i de enkelte provinshovedstæder og har navn efter disse, og de har normalt kompetence på hele provinsens område. De består af en retspræsident og mindst to dommere. De kan have flere underafdelinger med samme sammensætning, og retspræsidenten for *Audiencia* står ligeledes i spidsen for en af underafdelingerne.

De er kompetente i sager på det civilretlige og det strafferetlige område ifølge loven.

Justitskontoret

Den organiske lov om retsvæsenet definerer justitskontoret som et "ad hoc-organ, der yder støtte og bistand til dommernes og domstolenes retslige aktiviteter".

Justitskontoret blev oprettet for at forbedre retsinstanternes effektivitet, også i økonomisk henseende, samt gennemsigtigheden af retshandlingerne, lette de processuelle skridt og tilskynde til samarbejde og koordinering mellem de tjenester og enheder, der udgør justitskontoret. Dets oprettelse er dermed udtryk for et ønske om nærhed og kvalitet i en offentlig tjeneste, der er i overensstemmelse med forfatningens værdier, og som er tilpasset borgernes daglige behov. Det har fået en ny organisationsstruktur med moderne forvaltningsteknikker, hvor man kombinerer forskellige administrative enheder: processuelle enheder, der yder direkte støtte, som svarer til de tidligere *juzgados* (retter med en enkelt dommer), som bistår dommeren i dennes juridiske funktion, og fælles processuelle tjenester, der ledes af justitssekretærene (*Letrados de la Administración de Justicia*), der har udøvende beføjelser og beføjelser til at træffe beslutninger i spørgsmål, som ikke er af strengt juridisk karakter, såsom modtagelse af akter, meddelelser, fuldbyrdelse af afgørelser, proceduremæssige formaliteter af ikkejuridisk art, undersøgelse af anmodningers antagelighed, meddelelse af afgørelser til parterne, behandling af procedurefejl osv. Der findes tre typer af fælles processuelle tjenester:

den almindelige fælles tjeneste
den fælles sagsstyringstjeneste
den fælles fuldbyrdelsestjeneste.

Kompetenceaspektet

Ud over det territoriale aspekt bør man skelne mellem de forskellige tvister eller områder, som retter med en enkelt dommer eller domstole med et dommerkollegium skal behandle, og som svarer til **følgende fire retsinstanser**.

Domstole i civilsager: Retter og domstole i civilsager prøver ud over de sagsområder, som de er blevet tildelt, alle sagsområder, som ikke er tildelt andre retsinstanser. Denne instans kan således kaldes for almindelig.

Domstole i straffesager prøver straffesager med undtagelse af dem, der hører under militærdomstolene. Spansk ret er kendetegnet ved muligheden for at anlægge et civilt søgsmål, som udspringer af et strafbart forhold, sammen med straffesagen. I disse sager afgør straffedomstolen den erstatning, der skal tildeles for de skader, som det strafbare forhold har medført.

Forvaltningssager: Ifølge forfatningen fører domstolene kontrol med lovgivningskompetencen og lovligheden af forvaltningsakter og med, at disse er i overensstemmelse med de fulgte mål. Retsinstanser for forvaltningssager har ansvaret for lovlighedskontrol af alle akter fra alle offentlige myndigheder og sager om erstatningsansvar imod disse. Privatpersoner kan faktisk ifølge loven gøre krav på erstatning for enhver skade på deres ejendom eller rettigheder, undtagen i tilfælde af force majeure, når skaden skyldes offentlige tjenesters funktionsudøvelse.

Arbejdsretlige sager, som dækker søgsmål ifølge arbejdsmarkedslovgivningen, både individuelle og kollektive tvister, samt sager vedrørende den sociale sikringsordning eller sager mod staten, når denne er ansvarlig for arbejdsmarkedslovgivningen.

Ud over disse fire retsinstanser har Spanien også en **militærdomstol**.

Den udgør en undtagelse fra princippet om retslig enhed.

I forfatningen fastsættes de principper, der styrer domstolenes aktiviteter og danner grundlag for enheden i statens retshåndhævelse. Organiseringen og funktionen af organerne inden for militærdomstolene, som er en del af statens retshåndhævelse, er baseret på princippet om retslig enhed. Disse organer afsiger kun domme inden for det rent militære område og i sager, der udspringer af en undtagelsestilstand, ifølge forfatningen og lovgivningsbestemmelserne på det strafferetlige område samt militærlovgivningens procedure og disciplin.

I fredstid er militærdomstolens kompetence begrænset til det rent militære område. Militærdomstolen prøver adfærd, der betegnes som lovovertrædelser efter den militære straffelov, samt alle former for lovovertrædelser begået af tropper, der befinder sig uden for Spaniens område. I krigstid bestemmes det i den organiske lov nr. 4/1987 vedrørende kompetencen og organiseringen af militærdomstolene, at denne kompetence ændres, således at afgørelsen tilfalder *Cortes generales* (Parlamentet) og regeringen, hvis denne er bemyndiget til det.

I den civile retsorden har militærdomstolene til opgave at træffe de retsbevarende foranstaltninger, som de har beføjelser til, vedrørende testamentsarv og legal arveret for medlemmer af de væbnede styrker, som i krigstid bliver dræbt i tjenesten eller kommer til søs. I den forbindelse begrænser den sig til at yde den nødvendige bistand til tilrettelæggelsen af bisættelsen af afdøde, udarbejde en boopgørelse og gennemføre en foreløbig vurdering, stadig under kontrol af den kompetente civilretlige myndighed.

Militærdomstolene består af professionelle soldater, medlemmer af de væbnede styrker og militærattachéer i forsvarsministeriet, som er fordelt på: lokale forundersøgelsesdomstole, centrale forundersøgelsesdomstole, lokale militærdomstole og den centrale militærdomstol. Den øverste militære retsinstans er imidlertid den øverste domstols femte afdeling.

Den centrale militærdomstol har sæde i Madrid og udøver sin kompetence på hele Spaniens område og er en central domstol, der prøver alle sager, som den er tildelt ifølge organisk lov nr. 4/1987 af 15. juli om fastsættelse af militærdomstolenes kompetencer og organisering.

De militære forundersøgelsesdomstole har navnlig til opgave at foretage undersøgelser vedrørende militære straffesager, som vedrører forhold, der hører under deres kompetenceområde, og som skal prøves af den kompetente militærdomstol, samt fuldbyrdelse af straffe i forbindelse med militærfængsler og deres indsatte.

Oprettelsen af en militærafdeling ved den øverste domstol, hvis organisering og hvis medlemmers status er underlagt de samme regler som de øvrige afdelinger, forudsætter den enhed, der kendetegner de to øverste domstole, som udgør statens retshåndhævende myndigheder.

Det forhold, at denne afdeling består af dommere fra de almindelige domstole og militærdomstolene, sikrer ligevægten i den juridiske proces på øverste niveau, hvor man normalt behandler kassationsappeller og foretager fornyet prøvelse, selv om man logisk nok giver forrang til militærpersoner med høj rang, hvis handlinger kan pådømmes af denne afdeling.

Spanien har ikke nogen særlige domstole, men inden for ovennævnte domstole er der oprettet **særlige retter (materiel kompetence), der sættes af én dommer. Dette gælder f.eks. domstole i sager om vold mod kvinder, retter i sager vedrørende strafafsoning og retter i sager om mindreårige. Disse domstole er almindelige domstole, men de behandler forskellige materielle spørgsmål. Der findes flere oplysninger på siden "Specialdomstole – Spanien".**

Kompetencen for de forskellige retter og domstole, der sættes af én dommer eller et dommerkollegium i de fire eksisterende områder af domstolsorganisationen, beskrives nedenfor.

Det civilretlige system

Følgende domstole er kompetente i civile sager: første afdeling ved den øverste domstol, afdelingen for civile sager og straffesager ved de øverste regionale domstole, den civile underafdeling ved *Audiencias Provinciales*, førsteinstansretter og fredsdommere samt visse særlige domstole (familieretlige og handelsretlige sager, sager om EF-varemærker, sager om vold mod kvinder).

Handelsretterne, EF-varemærkedomstolene og domstole i sager om vold mod kvinder er beskrevet på siden om specialdomstole i Spanien.

Det strafferetlige system

Følgende domstole er kompetente i straffesager: anden afdeling ved den øverste domstol, afdelingen for straffesager ved *Audiencia Nacional*, afdelingen for civile sager og straffesager ved de øverste regionale domstole, underafdelingerne for strafferet ved *Audiencias Provinciales*, straffedomstolene,

forundersøgelsesdomstolene, domstole i sager om mindreårige, domstole i sager vedrørende strafafsoning, domstole i sager om vold mod kvinder og fredsdommere.

Domstolene i sager om mindreårige, domstolene i sager vedrørende strafafsoning og domstolene i sager om vold mod kvinder er beskrevet på siden om specialdomstole i Spanien.

Det forvaltningsretlige system

Forvaltningsdomstolene omfatter tredje afdeling ved den øverste domstol, den forvaltningsretlige afdeling ved *Audiencia Nacional*, den forvaltningsretlige afdeling ved de øverste regionale domstole, de centrale domstole med én dommer i forvaltningsretlige sager og domstolene med én dommer i forvaltningsretlige sager.

Det arbejdsretlige system

De arbejdsretlige domstole er følgende: den sociale afdeling under fjerde afdeling ved den øverste domstol, afdelingen for arbejdsretlige sager ved *Audiencia Nacional*, afdelingen for arbejdsretlige sager ved de øverste regionale domstole og arbejdsretterne.

Kompetencerne for alle de ovennævnte domstole fastsættes i den [organiske lov om retshåndhævende myndigheder](#).

Relevante links:

[Den spanske domstolsstyrelse](#)

[Organisk lov om retshåndhævende myndigheder](#)

Sidste opdatering: 06/11/2020

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af de respektive EU-lande. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Europa-Kommissionen påtager sig ingen form for ansvar for oplysninger eller data, der optræder i nærværende dokument, eller hvortil der henvises heri. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.